

PTAČÍ OSTROV

Vitalij Bianki

Pluli jsme na lodi ve východní části Karského moře. Kolem nás byla širá vodní pláň. Najednou volá strážný:

„Přimo před přídílí je hora nohama vzhůru!“

Co se mu to zdá? pomyslel jsem si a vylezl na stěžeň.

Bylo jasně vidět, že míříme na skalnatý ostrov, který visí ve vzduchu vrcholem dolů. Skály visí obráceně, vzhůru nohama, a o nic se neopírají.

Brachu, řekl jsem si, to tě asi mámí smysly!

Ale pak jsem si vzpomněl: refrakce (lom paprsků)! - a rozesmál jsem se. To je takový podivuhodný přírodní jev.

V polárních mořích se vyskytuje refrakce neboli fata morgána dost často.

Najednou se objeví daleký břeh nebo loď vzhůru nohama, přesněji její obrácené zrcadlení ve vzduchu, stejně jako v hledáčku fotografického aparátu.

Uplynulo několik hodin a připluli jsme ke vzdálenému ostrůvku. Ovšemže mu ani nenapadlo, aby visel špičkou dolů, ale docela klidně se vypínal svými skalami z vody.

Kapitán určil zeměpisnou polohu, podíval se na mapu a řekl, že je to ostrov Biankiho, ležící při vjezdu do Nordenskjöldova souostrovi. Je nazván na počest ruského vědce Valentina Lvoviče Biankiho, jehož památce jsou věnovány „Lesní noviny“.

Ostrov tvoří vlastně hromada skal, obrovských valounů a kamenných desek. Nerostou na nich ani keře, ani trávy, jen tu a tam září bledě žluté a bělavé drobné kvítky; v závětrí, na jižní straně, jsou skály pokryty lišejníky a velmi nízkým mechem.

Roste tu mech připomínající naše ryzce - měkký a šťavnatý, jaký jsem už nikde jinde neviděl. Ale tam, kde je břeh povlovný, jsou celé hromady naplaveného dříví, trámů, kamenů a prken, které sem přihnal oceán snad z tisíc kilometrových dálek.

Teď, koncem července, tu teprve začíná léto. To však nevadí krám a menším plovoucím ledovcům, oslnivě jiskřícím na slunci, aby klidně nepluly kolem ostrova. Mlhy zde bývají tak husté a tak nízko, že z lodi plující po moři vidíte jen vrcholky stěžňů. Ostatně lodě tu jsou velkou vzácností. Ostrov není zalidněn, a proto se tady zvěř lidí vůbec nebojí; každému zvířeti byste mohli nasypat na ocas soli, jenom kdybyste jí tolik s sebou měli.

1. Jak se jmenuje ostrov, na který vypravěč doplnul?

2. Na mapě Asie si ukažte, kde leží Karské moře a Nordenskjöldovo souostroví.

Ostrov Biankiho je skutečným ptačím rájem. Hnízdí tady tisíce kachen, hus, labutí, potápníc a všech možných kulíků. Nad nimi na holých skalách žijí rackové, alkouni, buřňáci.

Rackové jsou tu všelijací: bílí i černokřídlí, malí růžoví, s vidlicovitým ocasem i obrovští draví raccí šedí, kteří pojídají vajíčka, ptáčata i drobná zvířátka. Jsou tu i velké sněhobilé polární sovy. Ve vzduchu se vznášejí krásní strnadi sněžní, s bílými křídly, a prozpěvují jako skřiváci. Po zemi běhají a zpívají sněžní skřivani ušatí, s ostrými černými růžky a černými bradkami.

A co je tu zvěře! Vzal jsem si přesnídávkou a šel si sednout na břeh za mysem. Sedím a kolem mne se to zrovna hemží lumíky, drobnými hlodavci s žlutohnědočernými kožíšky. Na ostrově je i mnoho polárních lišek. Spatřil jsem jednu mezi kamením: plížila se k mladým rackům, kteří dosud neuměli létat. Najednou ji staří rackové zpozorovali a v celém hejnu, za strašného hluku a šumění křídel, se na ni vrhli. Zlodějka svésila ocas a utíkala, co jí nohy stačily. Tady se ptáci dovedou jeden druhého zastat a svým mladým ublížit nedají. Vždyť i lišku donutili odtáhnout s prázdnou.

Díval jsem se na moře. Také tam plavalo mnoho ptactva. Zahvízdal jsem. A najednou se přímo u břehu vynořily z vody kulaté ulízané hlavy a zvědavě na mne upřely tmavé oči: co je to tu za strašáka a pročpak hvízdá?

Zavřete čítanku a hádejte, jaká zvířata spisovatel asi uviděl. Náповěda: jsou to zvířata typická pro polární oblast žijící na souši i ve vodě.

Byli to tuleni kroužkování. Pak se ukázal neobyčejně velký tuleň - tuleň vousatý. Potom ještě větší vousatí mroži. A tu všichni jako na povel zmizeli pod vodou a ptáci se s křikem zvedli do vzduchu: u ostrova plaval lední medvěd, nejsilnější a nejdravější zvíře polárních krajů. Z vody mu trčela jen hlava.

Už jsem dostal hlad, a tak jsem se natáhl po svačině. Pamatoval jsem si dobře, že jsem si ji položil za sebe na kámen, ale nebyla tam. A nebyla ani pod kamenem.

Vyskočil jsem. Z kamenů vyběhla polární liška.

Zlodějka zlodějská! To ona se ke mně přitočila a ukradla mi svačinu: v zubech měla ještě papír, v kterém jsem měl zabalený chléb s máslem!

Vida, k čemu tu ptáci dohnali pořádné zvíře!

*(Lesní noviny, ilustroval Antonín Pospíšil,
z ruštiny přeložili Petr Denk a Jitka Křesálková)*

1. S pomocí textu zkuste vysvětlit, co je to fata morgána.
2. Vysvětlete, co zabránilo polární lišce zmocnit se mláděte racka.
3. Vyjmenujte nebo vypište ptáky a zvěř žijící na ostrově.